
Verreiker: Gebruik als multifunctioneel werktuig.

Achtergrond

Verreikers zijn bedoeld om lasten geleid te verplaatsen. Hierbij wordt een vorkenbord gebruikt met daaraan gekoppeld twee vorken om de last te heffen.

Verreikers kunnen ook voor andere toepassingen gebruikt worden door het af- en aankoppelen van hulpstukken. Hierdoor wordt de functie van de machine gewijzigd.

Het gebruik van hulpstukken aan de verreiker, met als gevolg de multi functionele inzetbaarheid van dit soort machines, levert vragen op. Deze vragen zijn bijvoorbeeld:

- Is het een hijskraan, een verreiker, een hoogwerker of graafmachine?
- Hoe zit het met keuringen en welke eisen zijn er met betrekking tot de bediening?
- Zijn de toepassingen wettelijk toegestaan?

Gezien de complexiteit is nadere uitleg gewenst.

Doelstelling

Uitleg betreffende het wettelijk vereiste keuringsregime van het multi functionele werktuig (basismachine met hulpstukken) en de eisen die zowel de wet- en regelgeving als de industrie stellen aan de bedieners van deze multi functionele werktuigen. Een en ander op basis van en verwijzend naar de vigerende wet- en regelgeving.

Toepassings mogelijkheden van verreikers

De verreiker is een multi functioneel werktuig. Door het af- en aankoppelen van hulpstukken kan de machine worden omgebouwd, waardoor de inzetbaarheid en de functie van de machine wordt gewijzigd.

De volgende toepassingen kunnen voorkomen:

1. Vorkheftruck met variabele reikwijdte (verreiker): de machine is uitgerust met vorkenbord en vorken
2. Hijskraan: de machine is uitgerust met hijsarm en haak of met een lier voorzien van kabel en haak
3. Hoogwerker: de machine is voorzien van een vast aangekoppelde hoogwerkerbak - werkplatform
4. Hoogwerker: op de vorken van de verreiker is een werkbak geplaatst
5. Grondverzet machine: de machine is uitgerust met een grondbak.

Naast bovenstaande toepassingsmogelijkheden kan de bovenwagen van een verreiker al dan niet roterend (de bovenbouw kan draaien t.o.v. de onderwagen) worden uitgevoerd.

Voor de van toepassing zijnde normen, eisen aan de machine en hulpstukken, het keuringsregime of te stellen eisen aan de bedienaar, is er geen onderscheid tussen roterende en niet roterende machines.

In welke categorie de machine thuis kan horen, wordt bepaald door de fabrikant en de NEN-EN norm op basis waarvan het werktuig is gebouwd. Een en ander is het gevolg van Europese en nationale wetgeving. Alle mogelijkheden van het werktuig moeten zijn beschreven in de gebruiksaanwijzing.

Op basis van de Europese Machinerichtlijn (Richtlijn Machines 2006/42/EG) is het een wettelijke verplichting dat er bij elke machine een gebruiksaanwijzing aanwezig is die alle mogelijkheden beschrijft.

Uitleg begrippen

Om te begrijpen wat er wordt bedoeld is een uitleg van enkele begrippen nodig:

1. **Bedrijfslastmoment**: dit is de maximale waarde van: "de last in tonnen maal de afstand van hart draaikrans tot aan het zwaartepunt van de last" (bij niet roterende machines: de afstand midden voor- en achteras tot aan het zwaartepunt van de last)
2. **Bedrijfslast**: de maximaal toelaatbare last volgens de gebruiksaanwijzing
3. **Heffen**: een activiteit waarbij een last op een gecontroleerde en geleide wijze wordt geheven, zoals bij een verreiker met behulp van een geïnstalleerd vorkenbord
4. **Hijsen**: een activiteit waarbij de last vrij hangt, zoals bij een hijskraan, of een verreiker voorzien van een hijsarm met haak en/of lier.

Van toepassing zijnde Normen

Het volgende overzicht geeft een weergave van de normen die van toepassing zijn.

Toepassing	Hulpstuk	Norm	Opmerking
Vorkheftruck met variabele reikwijdte	Vorkenbord met vorken	NEN-EN 1459	Verreiker.
Hijskraan	Hijsarm met haak en/of lier	NEN-EN 13000	Capaciteit heeft gevolgen voor de vereiste documenten; Bedrijfslastmoment heeft gevolg voor de eisen aan de bedienaar en de keuring
Hoogwerker	Vast aangekoppelde hoogwerkerbak of -platform	NEN-EN 280	Vanuit wettelijk oogpunt is dit een hoogwerker
Hoogwerker	Losse werkbak op de vorken zie: opmerking onder	NEN-EN 1459	Het blijft een verreiker. Zie: opmerking onder
Grondverzetmachine	Grondbak	NEN-EN 474-5	Grondverzetmachine

Opmerking: Arbobesluit artikel 7.32d staat deze toepassing uitsluitend en alleen toe in bijzondere gevallen en onder zeer strikte voorwaarden.

Het toepassen van hulpstukken

Hulpstukken kunnen worden gekoppeld aan de basismachine (verreiker) indien:

- De gebruiksaanwijzing van de basismachine (verreiker) en het hulpstuk hierin voorziet. (in het algemeen zal het hulpstuk als type in de gebruiksaanwijzing genoemd worden)
- Er bij de ingebruikname een keuring heeft plaatsgevonden van de basismachine (verreiker) en het gekoppelde hulpstuk op serienummers
- De vereiste jaarlijkse keuring van de basismachine (verreiker) met het hulpstuk op serienummers is uitgevoerd
- Er een fysieke controle is uitgevoerd voor het aankoppelen van het hulpstuk (controle op de technische staat van het hulpstuk en passend op serienummer niveau)
- Een functionele controle voor het gebruik op de gekoppelde combinatie is uitgevoerd (controle van de goede werking, de beveiligingen e.d.).

Keuring van het multi functionele werktuig

Multi functionele werktuigen en de hulpstukken die men eraan wil koppelen kunnen onderhevig zijn aan verschillende keuringen:

- In gebruikname keuring
- Periodieke keuring
- TCVT (stichting Toezichthouder Certificatie Verticaal Transport) keuring (als hijskraan)

Keuring voor (eerste) ingebruikname

Deze keuring wordt eenmalig op een machine uitgevoerd, voordat de machine voor de allereerste keer wordt gebruikt. Dit is een wettelijke verplichting welke meestal door de fabrikant wordt uitgevoerd alvorens of tijdens het overdragen van een nieuwe machine. Er wordt gecontroleerd of de machine en alle erbij horende hulpstukken aan de technische normen en de wettelijke voorschriften voldoen.

Hulpstukken mogen alleen worden gebruikt aan de basismachine (verreiker) indien er een ingebruikname keuring heeft plaatsgevonden door de fabrikant (dit is een wettelijke eis per 29-12-2009).

Op basis van deze keuring is een verklaring van overeenstemming opgesteld (op serienummer basismachine en hulpstuk).

De machinedocumenten zijn gewaarmerkt en op datum gesteld.

Voor een verreiker ingericht als hoogwerker bestaat er een speciale certificatieprocedure. Hoogwerkers vallen onder de bijlage IV van de machinerichtlijn.

Periodieke keuring

Op basis van het Arbobesluit artikel 7.4 en 7.4a moeten verreikers en hoogwerkers, ten minste eenmaal per 12 maanden worden gekeurd door een deskundige.

Op basis van het Warenwetbesluit Machines Artikel 6d, moet elke hijskraan met een bedrijfslast die gelijk is aan of hoger dan twee ton, ten minste eenmaal per 12 maanden worden gekeurd door een deskundige.

De periodieke keuring heeft altijd betrekking op de combinatie van de basismachine (verreiker) en het betreffende hulpstuk. De serienummers van de basismachine en het hulpstuk dienen vermeld te worden met het keuringsresultaat.

In het algemeen zullen op de basismachine meerdere keuringen (per functie/hulpstuk) plaats vinden.

De conclusie van de keuring dient bij de machine aanwezig te zijn.

- Voor een vorkheftruck met variabele reikwijdte kan dit het onderhoudsboek zijn. Het mag ook het kraanboek of hoogwerkerboek zijn
- Voor een basismachine die met hulpstukken kan worden ingezet als hijskraan met een bedrijfslast die gelijk is aan of hoger dan twee ton, moet hiervoor het kraanboek gebruikt worden
- Voor een basismachine die met vast aangekoppelde hoogwerkerbak of -platform kan worden ingezet als hoogwerker het hoogwerkerboek of kraanboek.

TCVT keuring

Op basis van de warenwetregeling machines artikel 2a, moet elke verreiker ingericht voor hijsen, met een bedrijfslastmoment van ten minste 10 tonmeter, gekeurd worden volgens het wettelijk vastgelegde TCVT (stichting Toezichthouder Certificatie Verticaal Transport) schema W3-11.

Op basis van het Warenwetbesluit Machines Artikel 6d, dient deze wettelijke TCVT keuring ten hoogste 24 maanden na ingebruikname en vervolgens elke 24 maanden te worden uitgevoerd door een aangewezen instantie.

Door TCVT (de stichting Toezichthouder Certificatie Verticaal Transport) is besloten de Eerste Keuring Hoogwerker en de Periodieke Keuring Hoogwerker conform artikel 7.4a, tweede lid van het Arbeidsomstandighedenbesluit nader vorm te geven in een keuringschema met een vrijwillig karakter: het certificatieschema W7-01 Keuring Hoogwerker. Uitgangspunt daarbij is dat de keuringen worden uitgevoerd door een geaccrediteerde keuringsinstelling met een EN 45004A Accreditatie.

Met het TCVT Certificaat van Goedkeuring + TCVT Sticker heeft de eigenaar een bewijs in handen, dat voldaan wordt aan de bepalingen van het Arbeidsomstandighedenbesluit m.b.t. keuring, constructie en onderhoudstoestand van de hoogwerker.

Vereiste documenten bij een multi functioneel werktuig

Op basis van de wet- en regelgeving zijn een aantal documenten verplicht aanwezig bij een multi functioneel werktuig. Onderstaand schema geeft aan welke documenten bij de machine aanwezig moeten zijn.

	Verreiker	Als hijskraan	Als hoogwerker
Document en	<ul style="list-style-type: none">➤ CE verklaring➤ Gebruiksaanwijzing➤ Onderhoudsboek	<ul style="list-style-type: none">➤ CE verklaring➤ Gebruiksaanwijzing➤ Kraanboek, indien de bedrijfslast \geq 2 ton	<ul style="list-style-type: none">➤ CE verklaring➤ Gebruiksaanwijzing➤ Hoogwerker boek of kraanboek of onderhoudsboek

De keuringsresultaten dienen in het onderhoudsboek, het kraanboek of het hoogwerkerboek te zijn geregistreerd.

Opleiding en certificatie van de bediener

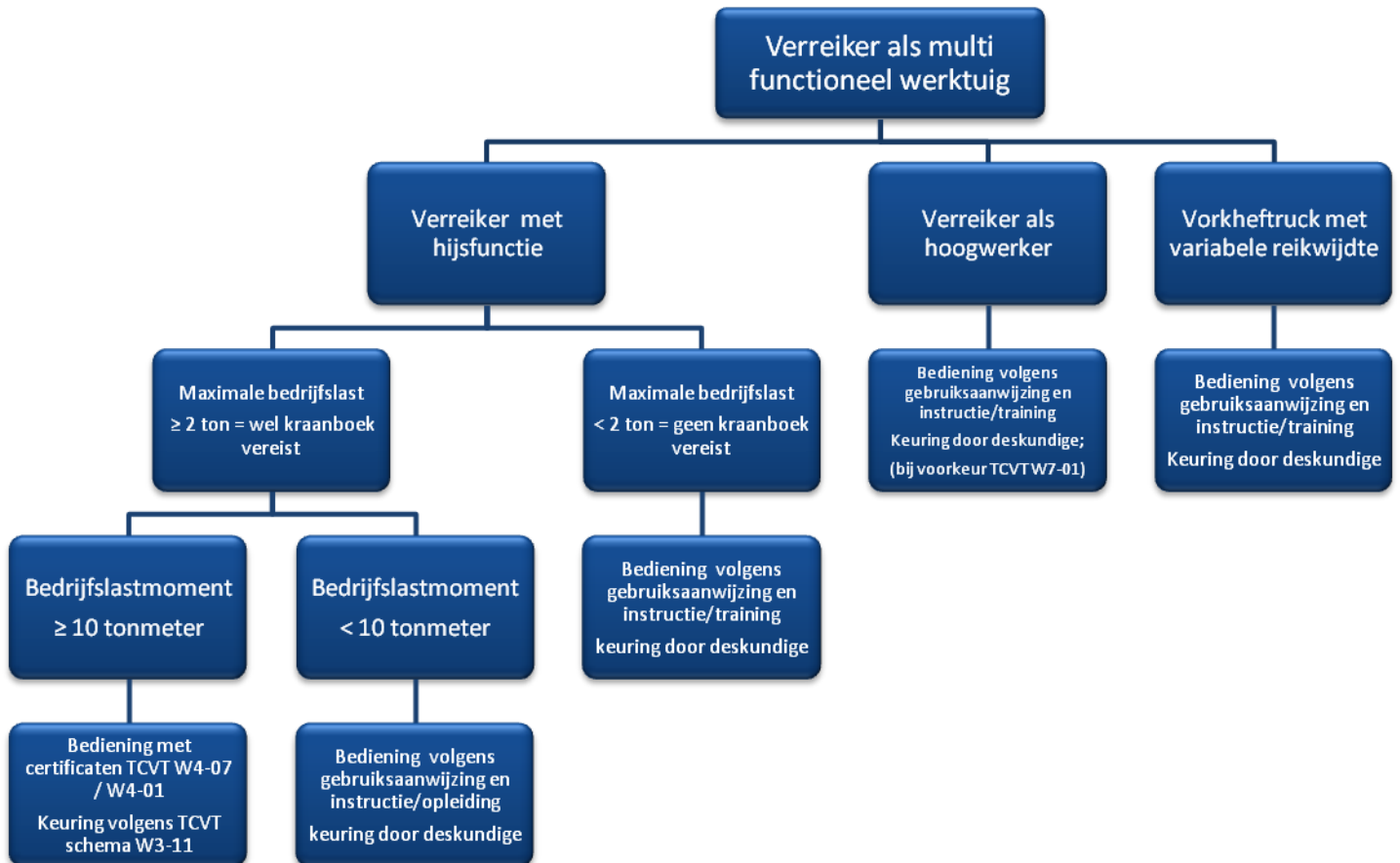
De basis voor opleiding en certificatie is vastgelegd in de Arbowet.

Omdat het werken met een verreiker, het werken met hoogwerker en hijsen als risicovolle werkzaamheden worden gekenmerkt, zijn er binnen SSVV (Stichting Samenwerken Voor Veiligheid) voorgeschreven trainingen.

Onderstaand schema geeft aan op welke plaats de bediening van het werktuig plaats moet vinden, de wettelijk vereiste opleidingen en de opleiding en certificatie eisen zoals gesteld binnen SSVV.

	Verreiker	Als hijskraan	Als hoogwerker
Bediening fysiek	Beneden in cabine	Beneden in cabine	Boven in hoogwerkerbak * wettelijke verplichting voor aanwezigheid van een noodbediening beneden
Wettelijk eisen bediening	De bediener moet de machine bedienen zoals voorgeschreven in de gebruiksaanwijzing en daarin instructie gehad hebben.	Indien bedrijfslastmoment < 10 tm. De bediener moet de machine bedienen zoals voorgeschreven in de gebruiksaanwijzing en daarin instructie gehad hebben. Indien bedrijfslastmoment ≥ 10 tm. Volgens Arbobesluit artikel 7.32 en Arboregeling paragraaf 7.3, artikel 7.6, moet de machinist in het bezit zijn van een TCVT-persoons-certificaat van vakbekwaamheid machinist verreiker met hijsfunctie. TCVT/W4-07 (VRK) danwel TCVT W4-01	De bediener moet de machine bedienen zoals voorgeschreven in de gebruiksaanwijzing en daarin instructie gehad hebben.
Bediening volgens de SSVV (VCA).	Werken met een verreiker voor heffen * Als gelijkwaardig wordt geaccepteerd: Werken met een verreiker voor heffen en hoogwerken. * let op TCVT W4-01 of W4-07 worden niet als gelijkwaardig geaccepteerd!	Ongeacht het bedrijfslastmoment: TCVT-persoons-certificaat van vakbekwaamheid machinist verreiker met hijsfunctie TCVT/W4-07 (VRK) danwel TCVT W4-01 en tevens werken met een verreiker voor heffen, danwel werken met een verreiker voor heffen en hoogwerken.	Werken met een verreiker voor heffen en hoogwerken * Als gelijkwaardig wordt geaccepteerd: Werken met een statische boom hoogwerker cat. 1B * let op TCVT W4-01 of W4-07 worden niet als gelijkwaardig geaccepteerd

Schematische weergave (wettelijke eisen)

Voorbeelden ter verduidelijking

Ter verduidelijking van het bovenstaande een aantal voorbeelden:

Ik zet een mast over de lepels van de verreiker, zodat hiermee hijswerkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Mag dit?

Neen. Dit is een functiewijziging van de machine die door de fabrikant van de machine niet is voorzien. Dat de fabrikant van de mast dit wel verklaart doet niet ter zake. Ook het hebben van een geldig keuringsrapport en certificaat van bijvoorbeeld een EKH bedrijf doet niet ter zake. (in de kleine letters zal te lezen zijn dat alleen de hijsmast gekeurd is en de verantwoordelijkheid van de machine waarop de mast gebruikt wordt bij de gebruiker ligt). Alleen als de combinatie van verreiker en hijsmast in de gebruiksaanwijzing is beschreven en als samenstel gekeurd zijn mag u deze gebruiken

Ik zet een werkbak op de lepels van de verreiker en maak deze goed vast, zodat deze er niet af kan schuiven. Mag ik werken met personen in deze bak?

Volgens het Arbobesluit artikel 7.23D is deze mogelijkheid toegestaan in bijzondere omstandigheden en onder uiterst strikte voorwaarden.

Mag een verwisselbaar uitrustingsstuk, van één bepaald type, op meerdere verreikers gebruikt worden?

Ja, dat mag, mits elke combinatie van uitrustingsstuk en verreiker een ingebruikname keuring heeft ondergaan (wettelijke eis sinds 29-12-2009) en een periodieke keuring waarbij de basismachine (verreiker) en het hulpstuk op serieniveau zijn gekeurd. Pas dan is het zeker dat beide delen correct functioneren en op elkaar zijn afgestemd/gesteld.

Ik gebruik de verreiker als hoogwerker. Soms zijn er ook grondverzet werkzaamheden. Er is een graafbak gekeurd bij het in gebruik nemen. Mag ik de graafbak gebruiken?

De combinatie graafbak en hoogwerker wordt afgeraden. Reden hiervoor is dat de belasting van een verreiker met een graafbak niet te vergelijken is met een hoogwerker. Door de ruwe belasting tijdens grondverzet werkzaamheden kan er (onzichtbare) schade ontstaan aan de machine waardoor het veiligheidsniveau van de machine als hoogwerker aangetast kan worden. Wettelijk kan op basis van een RIE deze toepassing worden uitgesloten.

Mag ik een klem vast op de verreiker bevestigen?

Dit mag alleen, mits hierin is voorzien in de gebruiksaanwijzing van de basismachine én de klem. Daarnaast dient voor gebruik een ingebruikname keuring door de fabrikant plaats te vinden en moet het samenstel periodiek worden gekeurd.

Mag ik verlenglepels over de vorken, of langere vorken, gebruiken?

Als hierin is voorzien door de fabrikant van de basismachine en de leverancier, het gebruik in de gebruiksaanwijzing is beschreven en er een ingebruikname keuring heeft plaats gevonden mag dit.

Het bedienen van de verreiker wordt altijd in de cabine gedaan. Mag dit ook vanuit de cabine als de machine wordt ingezet als hoogwerker?

De gebruiksaanwijzing van de machine dient te worden opgevolgd. Door het aankoppelen van een hoogwerkerbak wordt de machine voor de wet een volwaardige hoogwerker. Aan alle eisen en voorschriften van een hoogwerker moet dan worden voldaan. Bediening moet daarom altijd vanuit de hoogwerkerbak plaats vinden.

Verwijzing

- ✓ Richtlijn Machines 2006/42/EG;
- ✓ Richtlijn Arbeidsmiddelen 2009/104/EG;
- ✓ Arbowet, Arbobesluit, Arboregeling en Beleidsregels;
- ✓ Warenwetbesluit en -regeling machines;
- ✓ Van toepassing zijnde NEN-EN normen;
- ✓ Gids SSVV (www.vca.nl);
- ✓ Certificatie schema's TCVT (www.tcv.nl).

Bron: Vereniging Verticaal Transport, versie 12 januari 2012, bevestigd door de Arbocommissie v.d. VVT